

Simon Toelmann Eberhart Johannes Speckhaen

Propositiones aliquot luridicae De Gravi Et Frequentissimo Iniuriarum & Famosorum Libellorum Delicto

Rostochi[i]: Pedanus, 1626

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn731519108>

Druck Freier Zugang

Propositiones aliquot

Juridicæ

DE

GRAVIET

FREQUENTISSIMO

Injuriarum & Famosorum Libello-
rum Delicto:

QUAS,

DUCE JEHOVA,

PRÆSIDE,

Amplissimo, Clarissimo & Consultissimo Viro,

DN. SIMONE TOELMANNO

U. J. D. in Rosarum Academia Juris Professore
Ordinario celeberrimo,

Examinandas proponit

EBERHART JOHAN. Speckhaen/

Elmopolitanus,

Publicè

In Auditorio majori ad diem Martij.

I. D. 237. 38.

ROSTOCHI

Excudebat Joachimus Pedanus, Acad. Typ. Anno 1626.

Doubt

38

1a

*Arch 1625
Sept 2*

VIRIS

Magnificis, Amplissimis, Prudentissimis, Ornatissimis, Clarissimis & Consultissimis,

D N.

Consulibus, Syndicis, totique
Ordini Senatorio laudatissimo, Inelytæ

Reip. Bremanæ, Dominis, Cognatis, Affinibus,
Amicis, Mecænatibus, respectue suis,
officiose colendis &c.

Has Juris positiones, Publicæ
velitationi in Academia Rosta-
rum propositas,

In

*Perpetua gratitudinis pignus
Literarij officij symbolum,
Devotæ observantiæ monumentum,*

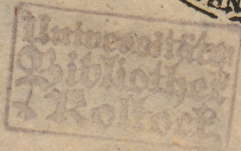

L. M. Q.

Dicat & Consecrat

A. & Resp.

BERNHART JOHAN Speckhaen
Elmopolitanus.

In Nomine Domini nostri J E-
SU CHRISTI, ad omnia consilia o-
mnesque actus semper progredimur.
l. 2. C. de Officio Praef. Prat. Afric. &c.

Propositio I.

PRius quam ad propositam di-
sputationis nostrae deveniamus materiam,
operae precium fuerit, ut de delictis, quo-
rum in jure nostro fit mentio, & quot ge-
neraeorum sint, dispiciamus.

2. Delicta autem in jure nostro sunt Duplicia,
Publica, & Privata: Illa ob vindictam publicam quasi po-
policam, quemlibet de populo ad accusandum admit-
tunt: & eorum sunt Criminum, de quibus aliqua publi-
corum judiciorum lege cavetur; ut Laesae Majestatis, ho-
mucidij, adulterij, falsi. *l. 1. ff. & tot. tit. instit. de public.
judic.*

3. Privata sunt, quorum accusatio vel persecu-
tio regulariter non permittitur, nisi offenso: ut sunt fur-
tum, rapina, damnum, injuria. *l. fin. ff. de privat. delict.
l. manifestissimi C. de Furt. Specul. in tit. de accus. fin. Go-
mez. c. 1. delict. n. 9. Jul. Clar. lib. 5. sent. §. 1. & seq.*

4. Regulariter dico: quia interdum judex, laeso
non accusante, vel desistente, ex officio in haec inquit

l. congruit ff. de offic. Præsid. l. item apud Labeonem. §. si quis fecit ff. de injur. l. per omnes C. de Defensor. Civit. l. qui sepulchra. C. de sepulch. viol. l. 4. §. 1. ff. ad l. Ful. pecul. Prætor enim injuriam punire ex officio, adeoq; extraordinariè potest, non jure actionis; ne ullum peccatum in Republ. maneat impunitum l. ita vulneratus 51. §. 2. ff. ad L. Aquil.

5. Ex prædictis igitur colligimus, injuriarum causam, non publici, sed privati esse judicij, & continere privatam judicij querelam. *l. injuriarum 7. C. b. t.*

6. Nos furto, rapinâ, damno, hæc vice omiſſis, de quartâ & postremâ privatorum delictorum specie, non minimâ, de gravi videlicet & frequentissimo Injuriarum & Famosorum Libellorum delicto, duntaxatagemus.

7. Injuriam autem vocabulum est generale, & dupliciter ut Genus & species capitur: In generali significatione, omnia delicta, tum publica, tum privata, quia contra jus fiunt, injuriæ non ineptè dici & pronuciari possunt. Harprecht. *in tract. Criminal. tit. de injur. n. 4.*

8. Generaliter etiam *ἀδικία* significat, & iniquitatem atq; injustitiam, vel omne id, quod non jure fit, aut quod jure & justitiâ caret. *l. 1. in princ. ff. b. t. in princ. inst. eod.*

9. Specialiter contumeliam à contemnendo dictam, sicut hoc loco, quæ Græcis *ὕβρις* est; vel damnum culpâ datum, ut in *l. Aquilia* (quæ de damno injuriâ dato lata est) Græco verbo *ἀδικήσας*, *d. l. 1. in princ. ff. b. t. & d. princ. Inst. eod. l. 1. & l. 5. ff. ad L. Aquil*, Ulpianus paulò aliter hæc distinguit, & tres facit injuriæ species, contumeliam, culpam, & iniquitatem.

10. Pro-

10. Pro Contumelia acceptum, definitur, quod sit delictum, quo liberi hominis corpus, fama & existimatio, aut dignitas alterius per contumeliam læditur: Ideo fortassis, quia nemo, nisi quem contempfit, tali injuriã notat; ut hanc injuriam contumeliosam appellare possis: quod Vultejus *hic in fine* & Borcholt *in princ.* autoritate Senecæ *lib. 2. de tranquillitate vite c. 11.* confirmant.

11. Liberi hominis dixi, Quia injuriarum actio ad homines tantum liberos, non ad servos spectat. & recte quidem. Omnis enim injuria aut in corpus inferitur, ut cum quis pulsatur: aut ad dignitatem lædendam, ut cum Comes Matronæ abducitur: aut ad infamiam, ut cum alicujus pudicitia attentatur, pertinet. *l. 1. §. omnemq. ff. h. t.*

12. Quare in servos qui jure civili neq. corpus (corpus enim quod habent non sibi sed dominis habent. Unde & personã in jure carere censentur, uti existimat Petrus, ~~non Apostolicus, sed~~ Theodoricus. *in colloq. Crimin. disp. 2. th. 14. sub lit. B.* quod tamen non existimamus) neque dignitatem *l. pen. de his qui not. inf. l. pen. de extraord. cogn. vel famam arg. l. 1. 2. 4. l. ictus fustium de his qui not. inf. l. 6. l. verbis C. eod.* habent, injuriã non committitur, quo ad ipsos scilicet. At si atrox injuria fuerit, quæ etiam Domini personam fugillet, vel ejusdem intuitu illata sit, ipsi domino facta censetur. *l. 1. §. 3. l. 15. §. fin. l. seqq. §. l. 25. h. t.*

13. Dignitas ad civilem, Fama ad statum naturalem & mores refertur, Aliud enim est dignitatem alicujus appetere; aliud famam lædere, Gothofr. *in l. 1. §. 2. super verb. in corpus fit ff. h. t.*

A 3.

14. Atq;

14. Atq̄ hæc ultima species huc tantum pertinet. Hic enim de injuria ea agitur, quæ contumeliæ causa fit: Verum qualiter, & quod modis injuria accipiatur, fufius explanavit noviffime Ludov Gilhaufen, in *comment. de injur. §. 1. n. 2. & feqq. n. 131. & 192. cum feqq. & n. 233. & feqq.*

15. Vnde à Labeone Jcto in Realem & Verba-
lem communiter rectè dividitur. *§. in inst. h. l. 1. §. 1. ff. eod. VVefenb. in parat. ff. h. t. n. 7. Jul. Clar. lib. 5. sentent. §. injuria. num. 1. Schneid. inst. ad h. t. §. injuria. numer. 1. Geil. lib. 2. obs. 104. Vult. lib. 1. jurispr. Rom. c. 94. numer. 5.* Minus autem rectè à quibusdam in Realem, Verba-
& scriptam: Nam quæ in fcriptis fit & famoso libello, etiam verbis fieri dicitur, per autoritates modò ad du-
ctas. Cum, ut Paulus ait, non figura literarum, sed o-
ratione, quam exprimunt literæ, obligemur. *l. non figura. 38. ff. de obligat. & action.* Vnde injuria fcripturâ conten-
ta, æquiparatur iniuriæ verbali. Roman. *in conf. 378. Andr. Fachin. lib. 9. cautelar. cap. 9.*

16. Realis est, quæ factò fit, (Rei autem appel-
latio hic latè fumitur, & dicitur de quovis factò injurio-
fo, unde hæc realis injuria in *l. 1. §. 1. h.* dicitur manu fie-
ri, quo omne ijlud, quod ab aliquo non voce, sed ipfo
tantum factò explicatur) idq̄ vel *proprie*, quod in
corpus, aut alieujus domo, vel bonis, infertur, vel *mi-
nus proprie*, & fic extra corpus, quando factò quando qui-
dem non per fe, sed iteratione, & usu verborum acce-
dente, præ fe fert contumeliam. *l. 1. §. 2. ff. h. t. Paul. lib. 5. sent. t. 4. in princ.*

17. *Proprie*, & in ipfum corpus infertur, veluti
fi quis pugno pulſatus, fuſtibus caſus, quæſtione cor-
ruptus,

ruptus, vel flagris cæsus, aut lapide petitus fit *l. 5. §. 1. b.*
Si quis alicui crines aut barbam expilaverit, quæ omnia aliquid violentiæ habent *d. l. 1. §. 2. b.* Inter verberare autem & cædere, ut *Ofilii scribit*, hoc inter est, quod verberare est, cum dolore cædere: pulsare verò sine dolore *l. L. Cornelia §. in princ. & §. 1. ff. b. t.*

18. Item propriè Realis est injuria, si alterius vestimenta quis injuriosè tangat, pileumvè convellat, *l. sed est questionis 9. in princ. ff. b. Damhaud. in prax. rer. crim. c. 137. n. 1.* vel si quis fumo corrupto aliquem perfuderit, aut in vicini domum, aut fundum, stercorea, fimum, sordes, aliosvè pædores, injuriæ faciendæ causa, effundat, immittat, vel proijciat. *l. ff. pen. b. t. l. sicut 8. §. Aristo. §. ff. de servit. vindicet.*

19. Injuria Realis quæ extra corpus, & sic minus propriè committitur, est, quando citra corporis sui contumeliosam & violentam tractationem, facto quodam quis despicitur, vel habitu, vel gestu, vel alio quodam actu.

20. Habitu despicitur quis, cum ad alicujus contemptum, lugubri, aut squalidâ, aliavè veste quis utitur. *l. item apud Labeonem 15. §. generaliter 27. & l. 39. ff. b. t. Pater meus dilectiss. cent. 2. class. 3. quest. 10. Damhaud. prax. rer. crim. c. 139, n. 1.* Hic enim, nisi ob consanguinitatem, & proximam affinitatem excusetur, injuriarum reus fit. *ll. & auctoritat. adduct. Cujac. 6. obs. 5.*

21. Gestu fit, cum quis in suo proprio corpore, contumeliam alterius exprimit & significat, veluti si ad alterius despectum linguam exerit, oculos distorquet, infortunia indicijs exprobrat, faciem mutat, capillos aut barbam demittit, vel etiam manus adversus aliquem levat,

levat, quasi verberaturus. d. l. 15. §. generaliter 27. & ibi
Gothofr. in verb. barbam. Dambaud. in pract. crim. d. c. 139,
numer. 1. Pater meus cent. d. 2. class. 3. quest. 10. & Cur-
jac. d. l.

22. Alio quoq; actu despicitur quis, si quis ali-
cui in contumeliam litem movet, arrestando quem im-
pedit, quo minus in suo publicovè ire agere, piscari, vel
re suâ uti, vel etiam in sylvis, alijsvè locis, in quibus libe-
ra venatio est (vulgò, Freypusch / vel Freyburst) aucupa-
ri possit: Item literas si signat, resignat, aut cælat. l. in-
juriarum 13. si quis me 7. ff. h. t. Bart. in l. item apud. 15. n. 1.
ff. h. t. l. 2. Nisi forsan jus ejusmodi venandi, piscandi, & au-
cupandi, in fundo vel loco aliquo, à prohibitionis
tempore, ab alio sit præscriptum l. 2. l. si manifeste 7. C. de
servitut. Harpr. in tract. crim. n. 21. h. t.

23. Hinc generaliter judicandum, injuriarum te-
reri eum, qui suâ in possessione, vel quasi possessione,
alium dolo malo turbaverit. Quod sentiunt Bart. in l.
extat 13. n. 4. ff. quod metus causa. Angell. in l. cum filius am.
49. §. 1. ff. h. de verb. oblig. Menoch. remed. 3. retinend. pos-
sess. quest. 76. n. 606. Quot autem modis quispiam alte-
rum in suâ possessione turbare dicatur, latissimè post a-
lios à se relatos persequuntur idem Menoch. d. remed.
3. quest. 62. n. 467. multis cum seqq. Mascard. de probat. vol.
2. conclus. 1390.

21. Cum autem suæ quisq; rei sit, moderator at-
que arbiter. l. in re mandata 21. C. mandati: eadem etiam
abutendo l. sed etsi. 25. §. consuluit 11. ff. de petit. hered.
Iniquum etiam sit, atque contra bonos mores, homi-
nibus ingenuis, rerum suarum alienationem & admini-
strationem non esse liberam: l. 2. si quis à parente manu-
miss,

miss. sit. l. pen. ff. de pactis. l. nemo exterus g. C. de judais.
Injuriarum ideoq̄ actio merito adversus illos danda est,
qui dominis disponendi facultatem de rebus suis aufe-
runt, quod cum eorum contemptu & injuria plerunq̄
conjunctum est.

25. Is quoq̄ qui amatoriam cantilenam flecten-
dæ puellæ causa cecinit: vestes, vultum, corpusvè ad eas
corrumpendas cōposuit pecuniã subministravit, vel me-
dicamentis aliove modo animos earum alienare tētavit.
arg. l. 9. §. fin. l. 10. l. 15. §. 27. ff. b. & §. fin. ff. de ex. ord. crim.

16. Si quis etiam matrem familiã, aut prætex-
tatum, prætextatamvè adfectatus fuerit vel appellave-
rit, hoc est, sermone, vel assidua frequentiã attentave-
rit, injuriam committit. §. 1. *Instit. b. t.* Assidua enim fre-
quentia præbet quasi nonnullam infamiam, & qui turpi-
bus verbis utitur, licet non tentet pudicitiam, tamen,
quia contra bonos mores facit, injuriarum tenetur.
Schneid. b. t. Et deniq̄ alijs quamplurimis modis (quos
repetere licet ex ff. eod. tit.) admitti injuriam manifestum
est, & passim in legibus extant. *d. §. 1. Instit. b. t.*

27. Actus autem qui citra injuriam potest inter-
pretari, in meliorem debet accipi partem, ut ab injuria
remotus sit. *l. item apud. 15. §. si. communem. 36. b. t.*

28. Cum autem injuria ex ipso affectu seu animo
injuriantis æstimetur, & quædam eorum citra injuriam
(uti in proximè præcedenti th. dixi) interpretari, & fieri
possint: diligenter considerandum est, an, quid, & quan-
do, contra bonos mores factum sit. *l. 3. §. 1. & seq.
ff. b. t.*

29. Non inutilis, sed scitu digna, ambiguitate,
etiam plena hîc moveri potest Quæstio: Num etiam,

B

omit.

omittendo vel non faciendo injuria fieri possit nec ne. *Harprecht in tractatu suo criminali*, doctam admodum & eruditam hujus quæstionis adducit opinionem & decisionem; Sed ego, inquit, injuriam interdum etiam omittendo, vel non faciendo fieri, verius esse censeo. Si quis etenim aliquem tanquam excommunicatum, vel bannitum vitaverit, *b. e. congressu & colloquio ejus abstinuerit*, injuriarum tenetur per *l. ff. 2. ad l. Pompeianam de parricid. & l. quisquis 5. §. pen. C. ad l. jul. majest.* Quibus in locis, capitalis etiam injuria omittendo, *i. e. crimen non revelando*, committi videtur. Eandem etiam sequuntur sententiam *Clarus lib. 5. sent. §. injuria. n. 1. circa finem. Cravet. conf. 168. n. 1.*

30. Postremò per quemcunq; alium actum aut modum fama & existimatio alicujus imminuitur, Injuria alicui fieri, injuriarum actio hinc nasci dicitur. Quicquid enim ad infamiam vel opinionem & alterius existimationem lædendam, diminuendamvè spargitur, & objicitur, injuria est, & injuriarum tenetur generaliter. *d. l. generaliter 27. ff. b. t.* Et tantum etiam hîc de injuria reali.

31. Verbalis fit injuria, si cui convicium factum, *b. e. vocibus contumelia illata est*, in judicio, vel extra *l. 1. §. 1. l. lex Cornelia 5. §. si quis librum 9. ff. b. t. §. 1. Inst. eod.* Id quod contingit duobus modis, dicto nimirum, vel scripto.

32. Dicto, seu linguâ, cùm quis ore suo in aliquem verba, naturâ suâ injuriosa, & bonis moribus contraria, profert, aut ab alio proferri curat. Nam *de specie injuriarum ita edixit Prator: Qui adversus bonos mores convicium cui fecisse, cujusvè operâ factum esse dicitur,*

cetur, quo adversus bonos mores convicium fieret: in
eum iudicium dabo. *l. 15. §. ait Prætor 2. § seq. h. t. Clar.
lib. 5. sentent. §. injuria n. 1. vers. verbo puta.* Ubi hæc verba:
Adversus bonos mores, ideo adiecit Prætor, ut signifi-
caret, non omnem in unum collatam vociferationem,
hoc loco notari. Quemadmodum alias convicij voca-
bulum denotat, quod nimirum à convocio est dedu-
ctum. *l. 15. §. convitium 3. ff. h. t.* Sed eam tantum, quæ
bonis moribus improbatur, quæve ad infamiam vel ali-
cujus invidiam spectat. *d. l. 15. §. 5. ff. eod.*

33. Unde convicium non malè definiri potest:
quod sit maledictio cum contumelia petulantius adver-
sus bonos mores jactata, *l. 1. §. 1. § l. 15. §. sed quod adji-
citur ff. h. t.* Maledictum autem cum contumelia dicitur,
quia sublata contumeliâ, quæ est de substantia delicti,
desinit esse convicium. Huic M. Cic. pro Cælio,
Maledictionem dicit nihil habere propositi præter con-
tumeliâ, quæ si petulantius jactatur, convitium, si in
facetijs, urbanitas nominatur.

34. Quod si tamen risu & joco homines delu-
duntur & contemnuntur, ita ut conturbentur; tum
etiam facetiæ quæ mordent, pertinent ad injuriam.
Unde Salomon. Eijce derisorem, & exhibit cum eo jur-
gium.

35. Et hinc etiam pro contumelia habetur omne
id, quo alicui naturæ suæ vitia exprobrantur, quæ cri-
men non merentur *d. l. 15. §. generaliter h. t. Clar. 5. sen-
tent. §. injuria. n. 13. Geil. 2. obs. 101.* Et hæc sola illa con-
vicia sufficiunt sine circumstantiarum adjectione prola-
ta, licet gravior per eam reddatur injuria, *Socin. consil.
118. n. 1. vol. 1. Farin. quest. crim. 105. n. 12.*

36. Sic etiam si quis dixerit alicui, Tu es bonus homo, quæ communiter intelliguntur, tu es cornutus, (vulgo Hanenreyer, vel Hanerey) ut habet Socin. in cons. quodam, de quo mentionem Caravita facit super ritu 311. magnæ Curie, n. 22. Dom. Card. Tusch. tom. 4. practicar. concl. 158. n. 5. lit. I.

37. Sed quæstionis est: Numquid etiam is qui illegitimè quidem natus, à Principe autem legitimatus, Bastardum, spuriumvè appellaverit, injuriarum cõveniri possit, nec ne? Et posse, in terminis terminantibus (uti a-junt) consuluit Decius. cons. 102. tom. 1. cons. 10. criminaliũ v-ariorum 7ctorum. Id quod verissimum putandum: talia enim verba adversus legitimatum evomens, in pœnam legitimationis instrumento insertam incurrit, quæ in illos statui solet, qui spretâ Principis legitimatione, legitimato, ratione status legitimationis suæ, injuriam inferunt. Hujus ratio optima potest reddi.

38. Violans enim securitatem, sive salvum conductum à Principe concessum, in crimen læsæ majestatis incidit l. 1. §. 1. securitatem ejus ff. ad L. Jul. Majest. Bœer. Decis. 179. n. 1. Geil. lib. 1. obs. 1. num. 8. & alij ab his adducti. Ex quibus patet eum, qui contra legitimationis privilegium à Principe indultum, bastardum sive spurium, quempiam appellat, injuriarum non solum teneri, sed & pœnam legitimationis instrumento insertam incurrere.

39. Secus autem est, si ille qui legitimatum bastardi nomine appellavit, ignoraverit, legitimationis privilegio eum esse donatum. Decius d. cons. 102. num. 6. & seqq. Qui enim ex ignorantia contra privilegium alicui tributum peccat, pœnam non meretur, per l. 3. §. non tantum, versic. sed enim additum est ff. de incend. ruin. naufrag.

frag. Potest tamen dici, tu fuisti spurius: *per Natt. Conf.*
624. post num. 25.

40. Objiciens etiam alicui crimen, quod per
torturam purgavit, injuriarum actione pulsari potest.
Gilbausen in comment. de injur. & famos. libell. §. 5. n. 133.

41. Non minus etiam injuriarum tenetur, qui
mala ac diras alicui imprecatur, veluti furcâ ut suspen-
datur, rotâ imponatur, peste corripatur, *per litem apud*
15. §. sed quod adjicitur ff. h. t. ejus enim legis & §. mens est,
quicquid contra bonos mores, ad infamiam, vel etiam
alicujus invidiam profertur, ad verbalem omninò spe-
ctare injuriam. Et licet fama ejus & existimatio, per e-
jusmodi verba, non valde lædatur vel minuatur, certò
attamen certius est, modò ad illius invidiam prolata,
sint, meritò injuriarum ei actio danda est. *Dambaud. in*
prax. rer. crim. c. 136. n. 15.

42. Qui etiam alteri inopiam seu paupertatem
falsò objicit, eovè nomine ipsum diffamavit, injuriarum
actione conveniri optimè potest. Diffamare enim ali-
quem de paupertate, qui est dives, non minima est inju-
ria, quia ostendit rei suæ familiaris vilitatem, quod du-
rum est. *Schneid. inst. h. §. Mascard. de probat. conclus. 155.*
vol. 3. & eum novissimè sequutus Pater meus dilectiss. cent. 1.
quest. 39. ubi de paupertatis incommodis, ut & quest. 37. de
ejusdem privilegij, plura congestit. l. 1. in princ. & d. l. item
apud. 15. §. generaliter ff. h. t.

43. Elegans hîc & illa ventilatur quæstio: An in
judicio criminis aliquem accusans, & non probans, a-
ctionem injuriarum effugiat, si doceat & affirmet, à vi-
ris fide dignis, se audivisse, vel ex communi famâ perce-
pisse, (*vnd also seinen Wehrman habe*) quod accusatus
B 3 crimen

crimen istud designaverit. Ut autem quæstionis hujus
decisionem breviter subjiciamus, omnino affirmandum,
videtur, talem diffamatorem, detractorem, & susurre-
nem, exceptione hæc, quod ab alijs fide dignis personis
tale quid audiverit, minimè excusari. Idq̃ probari vi-
detur *arg. eorum, quæ notat salic. in l. unica n. 5. § 6. C. de
famos. libell. ubi inquit, qui pandit & propalat famosum
libellum, puniri, etiamsi auctorem demonstrare possit.
Schneid. §. 1. n. 5. Inst. b. t. hanc Saliceti doctrinam jubet
diligenter notari, contra conventum actione injuria-
rum, pro qualibet verbali injuria, quia non juvetur,
etiamsi dicat, se ex alio audivisse, hoc enim casu inquit,
Wehrman haben hilffte nit / Nemo ideoq̃ ad alterius accu-
sationem proflire debet, nisi crimen intentatum & obje-
ctū, legitimè probare possit. l. 4. C. de edend. § l. fin. C. de pro-
bat. Quod si nō faciat, dolus & injuriandi animus adversus
ipsum præsumitur. Menoch. de arbitr. judic. quæst. lib. 2.
cent. 4. cas. 321. n. 20. juncto num. 33. Confer omnino hæc
& ea quæ prolixè tradit Pater meus Charis. cent. 2. class. 3.
quæst. 7. Cum autem calumnia tam pestilens & detesta-
bile sit vitium, caveant cordati homines, ne tam facile
calumnijs fidem habeant, memores aureæ Menandri sen-
tententiæ*

Quisquis est, qui calumnijs statim fidem habet.

Aut moribus improbis præditus est

Aut ingenium habet prorsus puerile.

Decet enim sapientem, calumnias neq̃ alijs narrare, ne-
què audiendo suscipere & admittere.

44. Similiter dicens alicui tædet me, quod con-
demnatus fueris de falso vel alio delicto: tametsi præ-
mittat tædet me, tamen injuriarum tenetur actione,
& non

& non debet evadere impunitus, sed puniri mitius tamen: quia præsumitur id injuriandi animo dicere, *clar. lib. 5. sent. §. injuria*. Et tantum etiam hinc de injuria verbali simplici, quæ linguâ seu dicto fit, sequitur nunc injuria quæ fit scripto.

45. Scripto injuria committitur (*Schriffliche/ Unrechtege/ Peinliche Schmehung/* quæ major est, quam simplex injuria, ideoq; non privatâ tantum mulctâ, sed pœnis publicis digna) cum quis librum, Carmen, aut historiam in alium scribit, componit vel edit. *§. injuria, inst. h. t. & ibi Schneid. n. 1. l. 5. §. fin. l. 15. §. si quis libello 29. ff. h. t. l. unic. C. de famos. libell. Anton. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 1.* Idq; sine infamiæ notâ, vel cum infamiâ. *VVesemb. in not. ad Schneid. §. injuria lit. B. inst. h. t.*

46. Sine infamiæ notâ, saltem contumeliæ causa fit, quando quis luscus, claudus, aliove contumelioso nomine ludibrii causa, in scriptis appellatur. *VVesemb. in dict. locis.*

47. Cum infamia, quando alicui notabile aliquid delictum objicitur: Et tunc speciale fortitur nomen, & Famofus Libellus nominatur. *VVesemb. in alleg. loc. d. l. 15. si quis libello 29. ff. h. t. d. l. unic. C. de famos. Libell. Johan. de Platea inst. h. n. 11. Schneid. ibid. §. injuria, n. 1. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 1. Clar. lib. 1. sent. §. injuria num. 1.*

48. Famofus autem libellus est, qui alicujus famam sugillat, honoremq; vellicet maledictis: Liber ad infamiam pertinens. *Paul. l. 5. sent. tit. 4. in fine de his agit, & de pœna.* Pro graviore etiam delicto, quam sit injuria, famosus libellus, utpote ex multis criminibus conflatus habetur, majoriq; pœnâ dignus est. *l. 5. §. pen. ubi hoc*

hoc nomine damnatus fit interstabilis *l. unic. C. de injur. ubi salic. & Dd. VVesenb. conf. 22. num. 4.* Quando etiam, quis fecit, aut dictavit contra alium libellum famosum, in quo injuriosa verba & infamatoria sibi proposuit, is mortis pœnâ hodie punitur: textus est in *l. si quis libellum i. aliàs si quis librum l. 5. §. 9. ff. cod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 1. de injur.* Maledica enim lingua & famosus libellus quovis ferro nocentior, & aspide quavis formidolosior. *Dambaud. prax. crim. c. 138. n. 4.*

49. Unum tamen est, quod ad hoc, ut talis delinquens pœnâ mortis puniatur, requiritur, quod in libello tali infamatorio speciale contineatur delictum, per quod infamatus mortis pœnam incurreret, sive dicat verum, sive falsum, aliàs solum tenetur judicis arbitrio. *Gomez. var. resol. modò dicto loco & comm. Dd. VVesenb. d. conf. 22. n. 4.*

50. Quasi scripto injuria fit, per picturam, hoc est, quando literis quidem nihil exprimitur: sed tamen ejusmodi quid in contumeliam alterius pingitur, ex quo mens & animus injuriandi non obscure cognoscitur: puta cùm quis malitiosè pingitur claudus, cœcus, ad furcam, scissis vestimentis, vel habitu infami, & turpi, sub persona alterius ambulans. *Paul. Grassecius in disp. de injurijs & famos. libell. th. 156.* Pictura enim scripturæ comparatur. *Petrus Theodor. in colleg. crim. disp. 2. th. 16. lit. I.*

51. Utriusq; tam libelli Famosi, quàm picturæ famosæ spectatur non tantum ille qui composuit, scripsit, aut pinxit, sed etiam qui inventum vendidit, distraxit, aut vendi, distrahi per alium curavit *d. l. Lex Cornelia, §. 9. & l. 15. §. 27. ff. b. t.* Novissimè enim Justinianus Imper.

Imper: constituit, ut is qui famosum libellum, vel domi,
vel in publico, vel quocunq; in loco ignarus reperit &
legit; eum aut corrumpere debeat, priusquam alter in-
veniat, aut nulli inventum confiteri: sub eâ poena, ut
nisi id fecerit, & non Vulcano statim tradiderit; sed do-
lose manifestaverit, ut autor capitali sententia damne-
tur. *l. unic. C. de famos. libell.* Et de Jure etiam Pontificio,
flagellis cæditur & excommunicatur: Et si quis invenit,
nec rupit, ut autor judicatur. *c. 1. caus. 5. quest. 1.* Et qui
famosos libellos in Ecclesia ponit; anathematizatur. *c.
si quis caus. 5. quest. 1.*

52. Colligimus exinde, horum injuriandi mo-
dorum non unam eandemq; esse rationem: sed unum
alio graviolem esse & atrociolem, alium leviolem.
Unde à Jctis omnis injuria in atrocem & levem dividi-
tur. *§. atrox 9. Inst. b. t. l. 7. §. fin. cum duab. seqq. l. 7. §. 3.
ff. eod. §. l. 4. C. eod. Vvesenb. cons. 22. n. 4.* Atrocem inju-
riam, contumeliosiolem & majorem accipimus juxta,
Ulpian. hoc est, eam, ex qua majorem contumeliam &
dolorem injuriatus percepit *d. l. 7. §. 7. ff. b. t.* Aristote-
les eam atrocem injuriam vocat, quæ ad truculentiam
& beluarum feritatem magis, quàm ad humanitatem
spectat: Et etiam quando illi qui audiunt injurias, ma-
gis metuunt, quam miserentur. *Arist. 1. Rhetbor. cap. 36.*
Quintilianus ait, atrocitatem crescere ex his, quid fa-
ctum sit, à quò, in quem, quo animo, quo tempore,
quomodo. *Quintil. lib. 6. instit. orator. c. 1.*

53. Jcti autem has circumstantias connectentes,
ex ratione facti, personæ, loci, & temporis, atroces five
enormes injurias æstimant: Pro ratione & qualitate ni-
mirum facti. *arg. §. 9. inst. b. t. l. 7. §. ult. l. 5. §. 1. l. 8. ff. b. t.*

C

l. un.

l. un. C. de famos. libell. l. 27. §. 17. ff. ad L. Aquil. personæ, arg. d. §. 9. & d. l. 7. §. ult. l. 4. C. b. l. 10. C. de Episcop. & Cler. l. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Majest. Paul. lib. 5. sentent. tit. 4. §. atrox: loci, d. §. atrox. 9. d. l. 7. §. ult. l. 9. §. 1. ff. h. & temporis, d. l. 7. §. ult. Paul. d. loco. Johan de Platea inst. h. t. n. 36.

54. Unde in jure, omnis injuria Magistratui facta atrox putatur; ita ut etiam officiali alapam infligens, officij intuitu, mortis pœnâ affici possit. *d. §. atrox, & ibi Dd. Inst. de injur. l. Prator edixit. §. fin. eod. Bart. in l. non solum. §. mandato ff. eod. Menoch. 2. arbitrar. cas. 363. num. 5. Bald. in c. 1. §. injuria in pr. de pac. juram. firmand. Jason. in l. qui jurisdictioni n. 3. ff. de jurisdic. Ruin. Conf. 81. num. 6. lib. 4. Tirag. de Nobilit. c. 38. n. 4. §. & tract. cessante caus. limit. 15. n. 9. Theodor. Reinkingf. Tract. de Regim. Secul. & Ecclesiast. lib. 1. clas. 1. c. 3. n. 23. & seq. Quam injuriam ipsemet etiam magistratus vindicare potest: nec tanquam index, in propria causa jus dixisse censebitur, sed tanquam juris executor. Neque ut suspectus recusabitur, si delictum sit notorium: quod tamen non vult procedere *Farinac. quest. 17. n. 45.**

55. Qui alium ignominiosè judæum appellat, injuriarum actione tenetur, & atrox dicitur injuria, quia nihil aliud intendit, quàm declarare, illum descendere, ex pravâ, perversâ, adulterâ, incredulâ, & infideli generatione. *Matth. Steph. Cent. 4. quest. illustr. 22. lit. B. in fin. Hænon. disp. juridic. 10. tb. 28.*

56. Qui etiam vult divinare contra licitum, me fecisse furtum, vel quid simile, quod non feci, atrocem committit injuriarum; & quod plus est, capitali pœnâ punitur. *l. item apud 15. §. 13. ff. eod. l. nemo. 5. C. de malefic. & Ma.*

leſe. & Mathemat. Bonifac. de Vitalin. de injur. numero. 18.

57. Major etiam, & gravior est injuria, quæ viventi fit, quam quæ committitur in defunctum, ut eleganter *Cravet. cons. 205. n. 26.*

58. Si multi injuriam faciunt, quæ exinde gravior dicitur, singuli tenentur; tot enim sunt injuriæ, quot sunt personæ. *Boër. Decis. 173. n. 10. Plasa in Epit. de liçt. lib. 1. c. 6. n. 3. l. si plures 24. ff. b. l. si familia. 9. ff. de jurisdict. omn. jud. Vvesenb. in parat. ff. b. n. 5. Quæ autem de jure Saxoniço atroces sint injuriæ. vid. Coler. decis. 161. n. 37. & 40.*

59. Usus hujus injuriarum distinctionis, præcipue est duplex: Unus ut intelligatur, quæ injuria, & quando sit vindicanda: Nam atrox injuria semper vindicatur, etiam in servo, levis in servo non. *§. servis autem 3. inst. b. l. 15. §. 34. ff. eod. Paul. Grassecius. in disp. de injur. & famos. libell. th. 177.*

60. Sic filius injuriam à patre acceptam, atrocem quidem, hâc actione persequi potest contra patrem, levem non potest, idemq; est in liberto contra Patrum. *l. 7. §. præterea. 2. ff. b.* Sed hoc de filio Emancipato intelligendum est. Nam filiusfam: in potestate constitutus, etiam de atroci contra patrem agere non potest. *d. l. 7. §. præterea & seq. ff. eod. l. jus. §. ult. ff. de in jus voc. Paul. Grassecius in d. disp. de injur. & famos. libell. thes. 178. & seq.*

61. Alter usus est, ut cognoscatur, quomodo & quâ poenâ quæq; injuria sit vindicanda: Levis enim levis, gravis verò gravius: Et atroces ipsæ invicem quò aliæ

alijs atrociores sunt, tantò gravius vindicandæ erunt.
Paul. Grafeccius in d. disp. th. 180.

62. Pati possunt injuriam tam absentes quam præsentés, quia per literas, vel Epistolam. *l. 15. §. convicium 7. ff. b. l. Prator ait 4. §. hoc outem Edicto 4. ff. vi bonor. rapt. VVesemb. cons. 22. n. 7.* Idè vel immediatè, vel mediatè. *§. patitur 2. inst. b. l. 1. §. 3. ff. eod. Angel. & Schneidewin. in d. §. patitur 2. inst. eod. VVesemb. in parat. ff. t. numer. 6.*

63. Immediatè injuria infertur, in alicujus propriam personam, veluti cum patrifam. vel domino, directò fit *d. §. patitur & d. l. 1. §. 1. ff. eod. VVesemb. & Schneid. Dd. loc. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n. 5.* Sic & mihi injuria fit cum quis injurians me, putat me esse Titium, cum sim Cajus: prævalet enim quod principale est, injuriam eum mihi facere voluisse: nam certus ego sum, licet ille putarit, me alium esse, quam sum *l. eum, qui 18. §. si injuria 3. ff. b.* In delictis enim sufficit dolus in genere, licet erratum fit in corpore. *Bald. in l. si quis non dicam. colum. pen. C. de Episc. & Cler.*

64. Mediatè verò; quando in consequentiam alicui infertur, per alias personas: *d. §. patitur. & d. l. 1. §. 3. b. t.* Idè vel ratione potestatis, vel affectus, quam quemvè quis in personam habet injuriatam: *sepè d. §. patitur & d. l. 1. §. 3.* Et ratione potestatis quidem, aut patriæ, aut dominicæ.

65. Ratione patriæ potestatis, injuriam quis patitur per liberos suos. *d. §. patitur. d. l. 1. §. 3. l. lex Cornelia 5. in princ. ff. b. nec refert, filius sit, an nepos, aut pronepos, modò in patris, avi aut proavi reperiatur potestate. l. sed si, unius. 17. §. 18. & duob. seqq. ff. eod.* Usq; ad eò autem

autem injuria libris nostris facta ad nos pertinet, ut licet
ipsis volentibus fiat, nobis tamen actio, non quidem il-
lorum, *l. 1. §. usq. adeo 5. ff. b. l. nemo videtur 145. ff. de R. J.*
sed nostro nomine competat. *d. l. 1. §. usq. adeo 5. l. si quis
servum. 26. ff. eod.* Et hoc procedit, sive quis sciverit, sive
ignoraverit, filium meum esse. *l. servo 30. §. 1. l. 1. §. 8. ff.
eod. l. 2. C. eod.* Non autem si illum Patremfam. esse
crediderit, tunc enim non potest videri mihi injuriam
fecisse. *l. eum qui 18. §. at cum aliqui 4. ff. b. Schneid. in d.
§. patitur n. 6.*

66. An autem pater injuriam filio factam, eo in-
vito, in præjudicium ipsius, remittere possit, quæstio-
nis est? Et licitè eum hoc posse facere, modò non sit
vilis aut abjecta persona, filius verò honesta, affirman-
dum censeo *d. l. sed si unius. 17. §. filiofam. 11. & ibi Bart.
cum §. seq. ff. b. Schneid. in d. §. patitur Inst. b. n. 8. Gomez.
var. resol. tom. 3. c. 6. n. 6. vers. item etiam.*

67. Dominicæ potestatis respectu patitur inju-
riam Dominus, per servum, si servo ejus contumelia
facta sit: sed ita, cum quid atrocius commissum fuerit,
& quod apertè Domini contumeliam respiciat. *§. servis
autem inst. b. l. 1. §. 3. ff. eod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. n.
5. l. interdum 45. ff. eod.*

68. Affectus ratione, injuriã patitur maritus per uxo-
rem: *§. patitur 2. Inst. b. & ibi Schneid. n. 9. l. 1. §. 3. ff. eod.
Bald. in l. 1. C. de injus voc. Gomez. d. loco. VVesembec. in pa-
rat. b. n. 6. Clar. lib. 5. sentent. §. injuria n. 3. socer qui nu-
rum: sæpè d. §. patitur in fin. d. l. 1. §. 3. ff. eod. VVesemb. &
Gomez. dd. loc. Heres per funus aut cadaver defuncti. l. 1. §.
4. & 6. l. si statua 27. ff. eod. Gomez. alleg. loc. & ibi VVesemb.
num. 12.*

69. Quod de uxore diximus, id etiam in sponsa locum habet: spectat enim ad contumeliam sponsi, quæcunq; ejus sponsæ fiat. *l. 15. §. sponsum 24. ff. h. Vvesenb. in parat. h. t. n. 12. Platea in §. patitur. inst. eod. n. 21. Angel. in eod. §, n. 3. & Schneid. n. 10.*

70. Injuria autem mulieri facta quam injurians putat esse viduam, marito facta non censetur. *l. cum qui 18. §. 4. ff. h. Angel. numer. 2. Schneid. num. IX. in d. §. patitur.*

71. Quid si marito injuria fiat? Vxor agere non potest: tum quia defendi uxores à viris, non viros ab uxoribus, æquum est. *l. 2. ff. h. Faber. Inst. b. t. d. §. patitur. n. 4. Schneid. in eod. §. n. 14. tum, quod uxor in marito non contra maritus in uxoris familiâ & tutelâ sit. l. 21. C. de procer. l. 195. in fin. de V. S. Tiraq. d. ll. connub. l. 1. gl. 1. n. 31. & gl. 2. n. 65. Dambaud. in prax. rer. crim. c. 80. n. 28. per l. 13. §. 6. vers. quod & in concubin. de adult. Petr. Theodor. in colleg. Crim. Disp. 2. th. 18.*

72. Porro cum injuria ex animo pendeat, & teste Paulo, ex affectu uniuscujusq; patientis & facientis injuria æstimetur. *lib. 5. sentent. tom. 4. in princ. & l. 3. §. 1. & l. pen. ff. h. l. si convicij C. eod.* Si quis per jocum aliquem percutiat, dum certat, injuriarum non tenetur. *sepè d. l. 3. §. pen. l. 15. §. meminisse 23. ff. eod. l. 5. C. eod. l. 3. in fin. ff. de oblig. & action.*

73. Habenda autem omninò est ratio personæ, quæ injuriosis per se verbis usa est: veluti si persona propinqua, si ætate senili, si imperium aliquod habens. *gl. in l. C. si non eod. 5. & Geil. 2. observ. 106.*

74. Demonstratur & præsumitur injuriandi animus, verbo, vel facto. Siquidem vulgò dici solet, *talem.*

lem præsumi quem, qualem demonstrant verba factaq;
l. quod Labeo ff. de supell. leg. Boër. conf. 4. n. 2. Geil. 2. obs. 106. n. 7. & seqq. Farin. q. crim. 105. n. 113. & seqq. Si enim verba injuriam inferentia sunt clara, animus præsumitur conformis verbis. Et talia sunt subjecta, qualia prædicata demonstrant *l. si servus plurium §. fin. ff. de legat. 1.* Voluntatem etiam & propositum maleficia distinguere, constat. *c. cum voluntate de sent. excomm. l. qui injuriam in princ. ff. de furt.* Ideoq; injuriarum actione teneri eum, qui manu, cultello, baculo, minatus fuerit cuiquam, tametsi non percusserit: patet ex *Ang. Bart. in l. apud Labeon. §. si quis plures, ff. de injur. Angel. Aretin. in malefic. tract. in verbo, admenavit, in princ. Boër. Conf. 4. num. 16. quos omninò vide.* Contrarium autem debet probari ab afferente: Actor enim afferens aliquid, probare debet: Quia justum est, ut is fidem faciat, dicti vel facti sui, qui intendit esse verum ab adversario negatum, *Inst. de legat. 2. non solum. 4. in fin. Boër. d. conf. 4. n. 3. Domin. Cardinal. Tuscb. Tom. 4. conclus. practic. jur. Lit. I. conclus. 16. num. 4. quam conclusionem hic omninò totam vide.*

75. Licet etiam consistentia in animo regulariter non, nisi per juramentum probari dicantur: *l. 6. §. 4. de his qui not. inf. l. 18. C. ex quib. caus. inf. irreg. c. fin. ex. de ju. jerur. Geil. 2. obs. 48. n. 23. & obs. 105. n. 7.* Interim tamen negandum non est, id etiam aliter fieri posse. Siquidem non solum verbis, sed etiam ipso facto, alicujus animus non minus ac juramento declarari potest, *l. 5. rem. rat. hab. l. 20. de acquir. hered. V. Vesenb. d. conf. 4. n. 66.* Nec obstat præsumptio juris ex verbis injuriosis contra proferentem. Ea enim contrario facto facile elidi potest. E. g. Si conventus petitione hereditatis, agenti spoliū in
judi-

judicio obijcit, eo fine, ne, antequam restituatur, respondere cogatur: Hic conventus, si denuò ob objectum spoliū, actione injuriarum conveniatur, sanè optimo jure de non injuriandi, sed conservandi juris sui animo, excipere potest: nec jramento eum ostendere opus habet: cùm satis ipso facto (dum in judicio exceptivè spoliū, quod jam probare intendit, opposuerit) animus declaratur. *l. 18. b. l. 5. & Dd. C. eod. Covarr. 1. var. resol. c. 11. n. 6. & c.*

76. Magistratus autem quæ jure potestatis facit, etiamsi ad contumeliam alicujus spectent, injuriam facere non est censendus. *l. injuriarum 13. §. quæ jure 6. ff. b. t. Geil. obs. 110. n. 39. Hænon. disput. jurid. 18. tb. 25.* Tuentur & hanc sententiam plurimi ab eo allegati, quos ipse Hænon: sequitur: Judex enim, si aliquem, fortassis innocentem in carcerem conjecerit, actione hæc non tenetur. Nec obstat *l. 32. ff. b. t. Respond. Jctum ibi loqui de Magistratu, quem animum injuriandi habuisse, probari possit. Farin. tit. de carcerib. & carcerat. quest. 257. n. 137. Gomez. tom 3. var. resol. de injur. Menoch. de arbitr. jud. quest. cas. 263. num. 3. cent. 3. lib. 2. Clar. §. injuria vers. sed quero. Fachin. lib. 9. c. 57. Diss. Roland. cons. 17. n. 1. lib. 3. & 18. n. 5. & 65. n. 6. eod. lib.* Officium enim publicum bonæ fidei præsumptionem inducit, ut dicit *Andr. Sicul. & Gomez. de Actionib. §. ex maleficijs. per text. in l. 2. ibi: quod non arbitramur. de offic. civil. judic.*

77. Privatus etiam, qui jure publico utitur, non videtur injuriæ faciendæ causa quid facere, *d. l. 13. §. 1. ff. b. l. 3. §. is tamen. ff. de lib. hom. exhib. l. factum cuiq. 155. §. 1. ff. de R. J. Geil. obs. 1001. num. 6. Fachin. numer. 6. controv. cap. 13.*

Idemq̃

Idemq; juris de eo est, cum quis officij ratione ob correctionem, aut emendationem, publicè vel privatim, quid dixerit, aut fecerit: ratione scilicet officij, si magistratus contra aliquem, aut quis jubente Prætore, quid faciat. *arg. l. 167. §. qui jussu, & l. 199. de R. J.* Ob correctionem, ut sunt parentes, domini, propinqui, præceptores, amici, *arg. l. un. de emend. serv. l. un. C. de emendat. propinq. Farinac. quest. 105. nu. 131. & seqq. VVes. in parat. b. n. 9.*

79. De Ebrio dubitatur. An is injuriam facere dici possit? & quidem in atrocioribus sive realibus eum teneri, mitigatâ tamen, pro qualitate circumstantiarum, pœnâ: in levioribus verò, ut in injuria verbali si discussâ vinolentiâ, sobrium pœniteat, omninò excusari putamus. Absentem enim lædere videtur, qui cum ebrio litigat. *Matth. Steph. Cent. 4. Inst. quest. 20. Saic. in l. 1. C. de sicar. Bart. & Dd. in l. respiciendum §. delinquitur. ff. de pœnis Soar. in Thesaur. rec. sent. sub. lit. E. n. 1. Clar. in pract. crim. lib. 3. §. fin. quest. 60. n. 4. l. 27. §. si fornicarius ff. ad L. Aquil. l. Grachus C. ad l. jul. de adult. & ibi Dd. Angel. in pract. crim. in verb. scienter. n. 12. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 110. n. 24. cum seqq. usq; ad num. 30. VVesenb. in parat. ad b. t. n. 4. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 1. n. 73.* Circa ebrios enim (quatenus tamen in eis mens officium suum planè non facit: Id quod ex eo elucescit, si sobrij pœnitiâ ducantur: Aliàs enim si illud facinus perpetrasse gloriantur veniâ indignissimi forent. *Menoch. arbitr. jud. quest. caus. 326. n. 10.*) communis aridet distinctio, inter ebrietatem, & ebriositatem, excusationem illa meretur per l. 6. §. 7. de re milit. c. sanè. c. inebriarunt 15. q. 1. quia injuriandi animus ibi abest, cum furiosis & mortuis æ-

D

quipa-

quiparentur ebrij *c. neuter. 25. d. c. sanè 15. quest. 1.* Hæc
verò non excusat, sed delictum potius aggravat *l. 11. §. 3.*
ff. de pœn. Ebriosus enim, & qui ex perversâ quadam
consuetudine, consultò inebriatur, operam dat rei illi-
citæ, adeoq; per intentionem peccat. *Geil. d. lib. 2. obs. 110.*
n. 22. & seqq. Aristot. lib. 3. Ethic. c. 1. Debet itaq; puniri:
non autem pœnâ ordinariâ, sed mitiori: quia Ebrietas
tollit dolum in delicto, licet non culpam: unde non ex-
cusat in totum, sed minuit illam, ita probat *text. in d. l.*
respiendum §. delinquitur ff. de pœnis.

80. Ita & eum, qui per iracundiam, injuriosum
quid dixerit, vel fecerit, si modò post sedato animo pœ-
niteat, injuriam facere non existimamus, *l. quicquid ca-*
lore 48. ff. de R. J. Angel. in pract. crim. ad verb. injuriosa.
n. 10. soar. in Thesaur. recept. sentent. lit. E. n. 183. Clar. in
pract. crim. §. fin. quest. 60. n. 9. & eod. lib. 5. sent. §. injuria.
n. 16. Geil. lib. 2. obs. 106. n. 8. & obs. 110. n. 35. cum duob. seqq.
Wesenb. in parat. hic n. 4. Irâ enim nihil furori, nihil in-
fanxiæ affine magis est; Et à furioso solo tempore differt
iratus, *inquit Aristot. lib. 5. Ethic. cap. 8. & Dd. comm. per.*
d. l. quicquid 48. de R. J. Matth. Steph. cent. 4. d. quest. 20.
Et de potestate suâ exiisse dicitur is, qui effrenatus duci-
tur iracundiâ. *Cic. 3. Tusc. qq. 1.* Hos quoq; si non penitus,
aliquam tamen excusationem mereri puto, *per l. 38. §. 8.*
de adult. l. 4. C. eod. Hippol. de Marsil. sing. 455. latissimè Ti-
raq; de pœn. c. 1. Placa in Epit. delict. l. 1. c. 2. n. 19. Menoch.
conf. 403. n. 10. Hic autem requiri justam perturbatio-
nis causam, & subitum concitati & ingravescenti animi
ictum, vult *Vasq. 1. illustr. contro. c. 18. n. 29.* Verùm,
cum utrobicq; sive justa, sive injusta fuerit causa, non
dokus, sed culpa versetur, & quoad pœnam ordinariam
impo-

imponendam, detur excusatio: mitius in uno, quàm in altero casu animadvertendum erit. *Harpr. in tract. crim. ad §. II. n. 21. b. t.*

81. Retorsionum etiam materiam (quam nonnulli Retorcutionem, non satis Latine, nominant, *vid. Johan. Bertachin. in Repertor. 4. part. verb. Retorquatio*) quæ depravato hoc nostro, exulceratoq; seculo, ob injuriarum, conviciatorum, & diffamatorum multitudinem ac importunitatem, valde usitata est, & quotidiana, aggrediemur; & examinabimus.

82. Principalis autem retorsionis legitime interpositis Effectus hic est: Ut injuriarum elidat actionem, quia succedit in locum injuriarum actionis; ita ut ab illa ad hanc non detur regressus: Ratio est. Quia injuria per retorsionem jam satis vindicata est: cum criminis objecti suspicio sit purgata; & vicissim injuriantis opinio apud honestos viros per mendacij objectionem gravata maneat, donec de objecti criminis veritatem fidem fecerit: Frustra etiam judicium is postulat, incivilerq; apud judicem conqueritur, qui ipse sibi judex, & ultor existit. *Bart. conf. 5. n. 12. tom. 1. consil. crimin. Boër. clas. 3. disp. 4. tb. 48.*

83. Duo enim sunt injustitiæ genera: Vnum eorum qui inferunt; horum alterum, qui ab his, quibus inferitur, si possunt, non propulsant injuriam, ut *Cic. scribit lib. 1. offic.* Ideoq; nemini denegari debet, sed regulariter adversus omnes, qui intulerunt injuriam, tam adversus egregias, & in dignitate constitutas, quàm adversus humiles fieri, atq; interponi potest. *arg. l. fin. C. h. t.* Quod jure etiam Canonico comprobatur *in c. inferenda. 23. quest. 4. ubi dicitur: Qui non repellit à socio injuriam, si potest, tam est in vitio, quàm ille qui facit,*

84. Poterit itaq; impunè ille, cui crimen vel convici-um aliquod falsum obijcitur, in continenti convi-
cium in injuriantem, (si sui tantum honoris defenden-
di causa id faciat) retorquere, & dicere. Tu mentiris.
l. illud 3. §. 1. ff. b. t. l. divus 14. ff. ad l. Cornel. de scar. Bart. in l. quæ omnia §. 1. ff. de procurat. Angel. in pract. crim. ad verba, verba injuriosa n. 9. Jas. in l. fin. n. 3. ff. quid quisq; jur. Schneid. in §. injuria n. 9. inst. b. VVesenb. in parat. ff. ad b. t. n. 8. Geil. obs. pract. lib. 1. obs. 100. num. 1. cum seqq. Myns. obs. cent. 5. obs. 17. Hænon. disp. 18. th. 4. Eberh. Speckh. pater meus dilectiss. cent. 3. class. 3. quest. 23. quem omninò hic vide.

85. Quæ retorsio omninò & indistinctè licita est & permessa: *tùm*, quòd sit crudelis, qui famam, rem inestimabilem, oculorum amissione graviolem, omniq; commodo pecuniario, imò, ipsi vitæ præferendam, negligit: *tùm*, quòd difficillimum etiam sit, justum |dolo-rem, qui ex illatâ injuriâ obvenit, temperare. *tùm*, quòd ignoscendum sit ei, qui se voluit ulcisci provocatus: *tùm*, quòd inconsultus, ob iniuriam calumniosam, calor, vicio careat: *tùm*, quòd non mereatur honorem, qui honorem non exhibuit: *tùm*, quòd dicens quod vult, audiat non immeritò, quod non vult: *tùm* deniq;, quod quis alteri fecerit, id ipsum ab eodem sit expectandum: *Pater meus æternum colendus d. cent. 3. class. 3. quest. 23. per jura & auctoritates ab eo ibi adductas.*

86. Ideò autem falsum dico crimen: quia si verum nobis obijcanti crimen respondeamus, Tu mentiris injuriarum actioni nos ei teneri, Dd. pleriq; tradidero. *Boër. conf. 4. n. 28.* Sed controversum est: An & quando dolus dolo compensetur in Maleficijs? Vide *Ludovic. Carer.*

• *Carer. in pract. crim. §. homicidium b. n. 104. & seq.* ubi plenissimè concordantes allegat, & post eos declarat, mutuâ compensatione tolli, quando respicit interesse partis: secus quò ad fiscum, quia in delictis non datur compensatio in fraudem & præjudicium fisci, sed pœna tenet suos authores, & unusquisq; juxta suum punitur delictum: *Jacobi de S. Georg. autem in l. illud eleganter in 2. lectu. ff. quod quisq; jur. col. 1.* respondendo ad argumentum, quod paria delicta mutuâ compensatione tolluntur, *dicit*, hoc debere intelligi, quando delictum circa idem versetur; secus, si circa diversa, quæ omnia bene omninò notanda.

87. In continenti, uti dixi, regerenda est injuria. Sicuti enim realem injuriam ex intervallo ulcisci armis nemo potest; ita neq; verbalem cuiquam licebit ex intervallo referre. *tùm*, quòd realis, & verbalis injuria, quòd ad propulsationem, æqualiter determinantur, & pari jure censeantur: *tùm*, quòd honoris tuitio, non in continenti, sed per aliquod temporis intervallum facta non tam tuitio, quàm ultio esse videatur. *Bocer. disp. 1. th. 34. ubi pro assertionis hujus confirmatione multas alias auctoritates & rationes adducit.*

88. Quid autem de eo sentiendum est, qui extra dictum casum, aliquem mentiri dicit, sed cum venia, & salvo ejus honore? Nihilominus injuriam eum facere, *communis Dd. schola tradit c. cum M. Ferrar. extr. de constitut. gl. in verb. sine præjudicio c. sollicitudinem, & ibi gl. in verb. fin extr. de appellat. c. olim causam & ibidem gl. in verb. protestatus de censibus. Dd. in l. si non convicij §. C. b. t. Bart. in l. item apud Labeón. 15. §. Prator ait. n. 3. ff. eod. & in l. si quis extraneus in princ. n. 3. & seq. ff. de acquir. hered. Pannorm.*

*norm. c. cum te nu. 35. de re judic. Felin. in c. quæ in Ecclesi-
arum n. 86. de constit. & in d. c. delicti n. 10. de except. Covar-
rur. var. resol. lib. 1. c. 11. n. 1. Guido decif. 465. in fin. Socin.
confil. 118. n. 1. in fin. lib. 1. Clar. lib. 5. sent. §. injuria, n. 13.
Schneid. in d. §. injuria Inst. b. t. nu. 8. Geil. lib. 2. obs. 1. &
101. per tot. Matth. Steph. cent. 4. quest. 22. Honoris enim
præfatio non impedit injuriarum actionem, quia prote-
statio actui contraria nihil operatur. vide etiam hic Har-
precht. tract. crim. b. t. n. 78.*

89. Hic etiam illud breviter monendum, quod
injuriæ relationem nemini retorquere liceat: sive, ut
vulgò loquuntur, quòd Retorcutio retorcutiois non
detur: *Bertachin. d. part. 4. verb. Retorcutio. Jura enim
nostra infinitatem non admittunt. Boccr. d. disp. 1. th. 36.
per jura ab eo ibi adducta.*

90. Diligenter deniq; cavendum, in omni injuriæ
relatione, ne modum retorquens excedat, h. e. ne cri-
men obijicienti aliquid diversum, quod falsum sit, ex-
probret. Ne novam in se retorsionem pati teneatur, vel
injuriarum etiam actionem sustinere cogatur. *Boccr. d.
disp. 1. th. 37. ubi cautio hæc juribus & auctoritatibus sta-
bilitur.*

91. Hic etiam quæritur; An Procurator genera-
le mandatum habens, injuriam principali suo irrogatam,
retorsionis remedio diluere, absq; speciali mandato pos-
sit necne? Et omninò non posse, comm. Dd. ferunt.
Quia retorsio (quæ honos & fama, quæ vitæ comparatur,
defenditur) res ardua est, & declarationem animi, atq;
conscientiam ejus, cui crimen fuit objectum, concernit:
Quoniam per retorsionem, is innocentiam suam expo-
nit, seq; à convicij objecti suspicione, purgat per *l. que
omnia*

omnia 25. ff. de procurat. Harprech. in tract. crim. b. t. Pater meus Charissimus cent. 3. class. 3. quest. 23. Quæcunq; enim ardua sunt, & à declaratione animi dependent, mandatum speciale requirunt, nec per Procuratorem, cum generali mandato constitutum expediri possunt. Angel. in l. si buis intentione 66. ff. de judic. Alex. cons. 26. n. 13. lib. 3. Cravett. cons. 167. n. 21. Gilhaus. in comment. de injur. & famos. libell. §. 9. n. ult. in fin.

92. Retorsio autem hodie plerumq; ubi contrarium statuto loci non est sancitum, per schedam aut Libellum expediri solet: quem verbali injuriâ læsus ritè confectum vel ipse injurianti tradit; vel per alios legitime insinuandum mittit: In eo autem libello is, qui passus est injuriam commemorat, se à certa personâ, criminis alicujus falsò infimulatum, vel honestos, vel viros bonos diffamatum, aliamvè verbalem injuriam sibi innocenti, per calumniam illatam esse: Itaq; honoris sui defendendi gratia aptè dicit, scribit, & profitetur. Quod conviciator iste Titius, injuriam hanc ei inferendo, mentitus fuerit. Et quidem exaggerandi mendacij causa, (ut aliqui arbitrantur) addi potest, quod Titius tanquam fur, tanquam prædo, tanquam latro, &c. Mentitus fuerit. Et hæc non usu forensi tantum recepta sunt: verum juris etiam rationibus comprobari possunt; Quamquam autem praxi & consuetudine receptum videtur, ut libellus retorsionis, in quo omissa est temporis & loci circumstantia, quo injuria facta, procedat, teste insigni practico D. Halbrittero, in eximio tractatu de retorsionibus sub. c. de modo & forma retorsionis, circa princ. Tamen juris disciplinâ communis inspectâ, contrarium putarim esse verius. Retorsionem namq; succedere in locum injuria-

injuriarum actionis, in confesso est. Sed in libello actionis injuriarum, locum & tempus, quo injuria est irrogata, exprimendum esse, omnibus Dd. suffragijs approbata est opinio. *Clar. lib. 5. sent. §. injuria. n. 5. Geil. lib. 2. obs. 74. n. 1. Soaretz. in Thesaur. recept. sent. verb. injuriam n. 78.* Cœterum de tota hâc retorsionis materia, ejusq; jure, modo, usu, & processu, videatur omnino Harprecht. *in t. de injur. §. hac actio 12. autem num. 78. usq; ad finem.* ubi plene eleganter, & exactè, hæc exposuit & nucleavit.

93. A pœnâ injuriæ ille quoq; non excusatur, qui testibus in judicio productis, crimen aliquod, quod videlicet sint infames, perjuriij &c. objicit, nec illud probat: Si autem probat, pœnam non incurrit. *l. illud. 3. §. 1. l. injuriarum 13. §. 1. ff. b. t. l. si non convicij 5. C. eod. l. factum cuiq; 155. §. 1. ff. de R. 7. Jon. Faber. in §. injuria n. 3. & 4. inst. b. t. Schneid. ibid. n. 15. Clar. lib. 5. sent. §. fin. quest. 53. n. 4. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 99. in fin.* Distinguunt hîc, Elias Roberus *disp. 20. tb. 3.* Coraf. & Costal. ut si accusatus criminis capitalis, quod sanguinis pœnam præsertim iugerat in testes, contra se productos, istius modi graves injurias proferat; non ideo actione de injurijs conveniri possit: Quod scilicet ignoscendum sit illi, qui sanguinem suum qualiterusq; redemptum voluerit. *l. 1. ff. de bon. eorum qui mort. sibi consc. Matth. Steph. cent. 4. quest. 23.*

94. Secus est, si extra judicium quis veritatem per convicium alicui objecerit: nam tunc ipsum minime excusari, modò Reip. illud scire non expediat, communiter Dd. tradunt. *l. 2. vers. quid n. tam durum. C. quando & quib. quart. pars deb. lib. 10. l. 1. C. ad l. Corn. de sicar. Bart.*

Bart. in l. eum qui nocentem 18. b. t. *Alex. in l. 3. in pr. nu. 6. ff. de lib. & posth. Faber. in d. §. injuria n. 3. & 4. ibid. Angel. n. 2. Platea. n. 8. & Schneid. n. 14. Covarr. var. resol. lib. 1. cap. 11. n. 6. Soarez. in thes. recept. sent. in lit. 1. n. 85 & seq. Gomez. variar. resol. tom. 3. cap. 6. n. 2. Clar. lib. 5. sent. §. injuria. n. 15. Gail. obs. 1. lib. 2. obs. 99. per tot. Coler. de process. exec. part. 1. cap. 8. n. 78. & seq. Atq; hæc de injuria ipsa, sive maleficio: Nunc de actione quæ inde competit, ut videamus reliquum est.*

95. Et quidem pro quacunq; illata injuria, vel civiliter, vel criminaliter agi potest §. in summa, & ibid. Angel. Schneid. *inst. b. t. Clar. lib. 5. sent. §. injuria nu. 4. Gomez. variar. resol. tom. 3. cap. 6. n. 7. Geil. obs. pr. lib. 1. obs. 65.*

96. Civiliter: Quando pars agit ad æstimationem injuriæ, sibiq; pœnam applicari petit. Wesenb. *in paratit. ff. b. t. n. 14. Marant. de ord. judic. part. 4. num. 2. Schneid. Clar. Geil. & Gomez. in dd. loc.*

97. Criminaliter: quando nihil parti applicari petitur, sed libellus ad pœnam juris concludit, quo casu judicis arbitrio, ratione circumstantiarum, pœna irrogatur; cum injuriæ pœna sit arbitraria. Wesenb. *d. n. 14. & 16. Schneid. Gomez. Clar. & Geil. dd. loc.*

98. Duæ autem proditæ sunt actiones: Una prætorica, civilis altera. §. pœna autem. *vers. sed postea inst. b. t. l. lex Corn. 5. l. prator. 7. ff. eod. Prætorica competit pro qualibet injuria verbali, sive reali. l. item apud. 15. §. ait Prator. 2. ff. b. t. Schneid. in §. sed lex Inst. b. t. n. 2.*

99. Et hæc cum sit Prætorica, annalis est. *l. si non convicij, 5. C. b. t.* Sed quando pro injuria scriptâ exercetur quæ etiamnum exstat: Camera Imperialis diversum

E

servat

servat: teste Geil. *d. l. 2. obs. 104.* Atq; hoc non de anno continuo, quoad initium, seu notitiam, sed utili intelligi volumus, *in princ. Inst. de perp. & temp. action. & ibi gl. in verb. intraannum. l. 1. §. annus. ff. de vi & vi arm. Faber. §. sed & lex. n. 5. inst. h. t. Bart. §. 1. n. 2. in fin. inst. ead. Schurff. Consil. 61. n. 6. cent. 1. Geil. obs. pract. lib. 2. obs. 105. Mynsing. obs. sing. cent. 5. obs. 7. constit. elect. Saxon. part. 4. const. 46.*

100. Accusari quoq; omnes possunt; tam mares quam foeminae, puberes & impuperes, doli capaces. *l. 112. de R. J. l. 37. §. 1. de minor.* Nec solum is, qui fecit injuriam, sed quisquis auxilium, consilium, opem, supplicationem, aut mandatum ullum contulit, ad crimen aut delictum aliquod peragendum, is puniendus est, ut principalis perpetrator. *l. un. C. de rap. virg. l. vulgaris §. penult. ff. de furt.* Damhaud. *in prax. rer. crim. cap. 133. nu. 2.* Et licet nemo ex consilio regulariter teneatur. *l. 2. §. fin. ff. mandat.* tamen cum fraudulentum sit, & ad alterius tendat injuriam, merito convenitur, *l. consilij 47. & ibi Decius ff. de R. J. Ang. in tract. de maleficijs, in verb. auxiliatorem.* Attamen magistratus majores. *d. l. 12. in pr. h. t.* durante officio, accusari non possunt: ut se. procedatur ad sententiam: at bene ut accusatione recepta, differatur processus, donec deponant officium, interim praestita cautione de sistendo judicio. *l. 38. §. fin. ff. de adult.* fecus est, finito magistratu, si accusentur: *l. 32. de injur. & de delictis post susceptum magistratum, & eo durante commissis:* Tunc enim vel statim accusari possunt. *arg. l. 2. §. 3. de judic. l. 4. ad l. jul. repetund.* Referuntur etiam huc legati, & absentes Reip. causa. *l. 15. §. 1. de adult.* Imò nec absentes, non Reip. causa, accusari possunt.

sunt, sed requiri debent. *l. 6. C. h. t.* 3. Ob reverentiam, ut omnes illi, qui in jus vocari nequeunt de quibus in *l. 2. 3. 4. § 8. de injus voc.* 4. Ob effectum pœnæ frustratorium; ut sunt servi, ubi nimirum agitur de criminibus, quorum pœna est bonorum & civitatis ademptio. Cum enim nihil proprii, nec civitatem servi habeant, pœna ejusmodi in eis foret frustratoria. *l. 12. §. 3. h. t.* Sic etiam mortui accusari nequeunt, cum mors omnia salvat. *l. 3. C. si pend. appell. mors interv. § tit. C. si reus vel accus. mor.* Exceptis tamen casibus, in quibus defuncti memoria damnari potest, veluti crimine majestatis, hæresis, repetundarum, &c. *l. 20. h. t. l. 5. C. ad l. Jul. majest.* 5. Ob mentis defectum, ut infans, & furiosus. Illum enim consilij innocentia; huic calamitas, & fati infelicitas excusat. *l. 14. de off. Pres. l. 12. ad l. Corn. de sicar.* Et deniq; Ob accusationem ante sustentam; quia semel accusatus, & à judice absolutus, non potest iterum, prævaricatione & collusionione cessante, *l. 3. de prævar. de eodem crimine accusari l. 7. §. 2. h. t.*

101. Cœterum licet injuria uni ex familia facta, ad omnes consanguineos pertineat: Hæredi tamen & contra hæredes, injuriarum actio omnis denegatur. *§. 1. inst. de perpet. § temp. action. l. injuriarum 28. ff. h. t. Gomez. tom. 3. var. resol. c. 6. num. 14. vers. item nec hæredes.* Nam cum injuriatus ante litis contestationem sit mortuus, non habent ejus hæredes injuriarum actionem agendi civilem contra injuriantem. Injuriarum etenim civiliter agere non possunt, sed tantum criminaliter Bart. *l. ult. n. 8. de priv. delict.* Wesemb. *conf. 22. n. 16.* Menoch. *de arbitr. jud. quest. c. 262. num. 3. Surd. decis. 89. v. 1.* Criminaliter autem agi debent ad pœnam extraordinaria-

ordinariam & arbitrariam fisco applicandam; per gl. §. in
summa inst. b. t. Marant. part. 4. dist. 1. num. 10. cum seqq.
Nam si poena petatur pecuniaria actori applicari, civilis
erit actio. Bart. l. ult. n. 3. & 4. de privat. delict. Et si a-
gatur ad revocationem & Palidoniam, quam licet qui-
dam velint esse criminalem: Marant. praell. loc. num. 20.
verior tamen & receptior etiam est in Camera Imperij
contraria sententia, cum tali conclusione nihil petatur
fisco, sed potius parti; intelligi civiliter non criminali-
ter sic agi, ut per multa Myns. Cent. 2. obs. 98. Wesenb.
conf. 22. n. 18.

102. Civilis autem actio est duplex: Una ex Lege
Cornelia, l. L. Cornelia. in princ. §. ff. b. t. Altera ex S. C.
quæ de famosis libellis datur. l. un. C. de famos. libell. Illa
pro injuriâ reali datur illi, qui pulsatus, verberatus, vel
cujus domus vi introita est. §. sed & lex inst. b. t. d. l. Lex
Corn. §. ff. eod. Paul. lib. 5. tit. 4. §. mixto jure.

103. Quæ actio an etiam annalis sit, vel perpe-
tua; quæritur? Nos posterius affirmantibus astipulamur
in princ. inst. de perp. & temp. action. gl. in l. Lex Corn. §.
in princ. in verb. dicat. b. t. Balb. in tr. de prescript. part. 4.
quest. 1. n. 3. Bald. Angel. & Dd. & gl. in l. si non convicij §.
C. eod. Schneid. in §. sed & lex. inst. b. t. n. 1. Myns. cent. 1.
obs. 84. Geil. lib. 2. observ. 104.

104. Injuriæ autem æstimatio, si ve actione hæc civili
si ve prætoria agatur, sit juramento ejus qui injuriâ passus
est, quam jûdex ex bono & æquo, pro circumstantiarum
ratione auget & minuit. §. poena inst. hic gl. in l. injur. æstima-
tio ff. eod. V. Wesenb. in par. ff. ad b. t. n. 15. Gómez. var. re-
sol. tom. 3. c. 6. n. 7. Panorm. & Felin. in c. cum te. de re ju-
dic.

dic. Marant. in speculo part. 4. distinct. 1. nu. 6. Geil. lib. 2. obs. 102. n. 9. & 10. & obs. 103. n. 4. eod. lib.

105. Hæc & posterior quidem actio ob famosos libellos datur: & quia circa majorem injuriam, quam præcedentes actiones versatur, major etiam pœna ex ea irroganda venit. *Vvesenb. in parat. hic n. 19.* Est igitur actio hæc perpetua, per ea quæ sunt allegata supra in thes. 102. pœnaq; illius ex Constit. Imp. capitalis, non tantum compositoribus, sed & repertoribus & divulgatoribus famosorum libellorum. *l. un. C. de famos. libell.* Quæ tamen pœna hodie per constitutionem Caroli V. Imperatoris laudatissimi (quæ est Const. Criminal. 110. quam etiam sequitur & approbat Constit. Elect. part. 4. constit. 44.) mitigata est & constitutum, ut eâ pœnâ compositores & divulgatores libelli afficiantur, quâ pœnâ dignum est crimen, quod in libello objicitur. Quidam Dd. aiunt, quidam negant mortis pœnam etiam judicem posse statuere: posteriorem tamen sententiam ut communioem accipit *clar. lib. 5. sent. §. ult. quest. 83.* nisi delicti qualitas aliud suadet.

106. Commodè etiam hîc quæritur, Nunquid iudex possit, ex causâ, minuere pœnam ordinariam à jure, pro aliquo delicto impositam? Respondetur, Pœnam à jure determinatam augere & minuere propter causam, posse judicem. *l. hodie 13. ff. de pœn. ubi gl. & Dd. Farin. quest. crim. 17. num. 11.* Et ita esse comm. opinionem attestatur *Décus in cap. de causis, num. 18. de offic. delegat.* Quod etiam procedit, si pœna à statuto fuerit imposita. *Clar. §. fin. quest. 85. Sichard. ad l. 3. & 4. C. ex quib. caus. infam. irrog. Myns. cent. 2. obs. 54.* etiamsi iudex jurasset, se velle observare statuta. *Farin. d. q. crim. n. 12. n. 15. &*

E 3

seqq.

seqq. Maximè si sit major iudex. *Menoch. arbitr. jud. quest. 96. n. 10. § 14. Placa lib. 1. delict. c. 33. n. 5. Tiraq. depæn. in præfat. n. 22.* modo hoc faciat ex certa causâ, ob necessitatem & uti litatem publicam, & ea causa, quò ad pœnam statutariam augendam, in sententia exprimat *Placa. d. loco Theodoric. disp. crim. 10. th. 4. sub lit. A.* Hæc autem conclusio intelligenda est, in majoribus uti dixi magistratibus: illi enim pœnas statutarias ex causa minuere vel augere possunt: sed minores magistratus pœnam ex causa cohærente delicto bene possunt minuere: si autem volunt ex causa extrinseca pœnam alterare, principem consulere debent. *Quam dicit comm. esse opinionem Blanc. in pr. crimin. post n. 90. § alij.* Procedit autem hoc, nisi provinciæ consuetudo aliter se habeat, id est, nisi omnes pœnæ criminales in arbitrio sint iudicantis, prout in Francia. Deniq; attendenda & intelligenda est hæc conclusio, ut procedat ante sententiam, secus autem post sententiam. *Blanc. in pract. crim. d. l.* Cauti autem sint iudices, ne id iusta sine causa & à jure approbata faciant: ne contingat eis aliquid deterius. Iudex enim in criminalibus causis, qui pœnam imponit minorem, quam de jure imponere debebat, est infamis. *l. servos. C. ad L. Jul. de vi publ.* eadem aliquando etiam puniri debet pœna, quâ puniendus erat reus, uti colligitur ex textu in *l. 3. in fin. C. ne sanctum baptis. reiteretur.* Quibus autem ex causis iudex pœnam à lege impositam minuere possit, vid. & adde omnino *clar. 5. sent. quest. 60. § novissime Matth. Steph. de officio iudic. lib. 9. c. 2.*

107. Pœnæ autem delictorum fontibus infliguntur, & ad ipsorum, & ad facti emendationem & ad publicam tranquillitatem conservandam, & ad alios per
hujus-

hujusmodi exemplum à consimili animi perversitate
deterrendos, nec non in solatium offensorum. Ad fa-
cti emendationem dico, quia factum ipsum nihil aliud,
quàm coercionem postulat; non quidem, ut per eam
factum & delictum (quod infectum reddi nequit) cor-
rigatur & tollatur, sed ut quod meritum est, solvatur, &
reus pœnitentia ductus, à delictis impostero absti-
neat, nec iterum peccet, futuraq; præcaveantur. Quos
enim timor Dei à peccatis non revocat, aut ad vitæ de-
cora, domesticæ laudis exempla non provocant, corre-
ctionis saltem medicina compellat, vel disciplinæ seve-
ritas coërceat. *Dambaud. pr. crim. in præfat. n. 5. 6. 7. &
seqq. Gædd. ad l. 137. in princ. n. 23. n. 29. de V. S.* De o-
mnium pœnarum ratione, benè scriptum est à *Seneca lib.
I. de clementia c. 22.* Ubi in vindicandis alienis injurijs,
infligendisq; pœnis, legem tria secutam esse scribit: ut
aut eum, quem punit, emendet; aut ut pœna ejus, cœ-
teros reddat meliores; aut sublatis malis cæteri securio-
res vivant. *Hering. de fidejuss. cap. 10. n. 344. & seqq. Heig.
quest. 37. n. 67.* Quando enim facinorosi dimittuntur im-
puniti, contaminantur lætitiæ & gaudia hominum. *l. 3.
C. de Episc. aud.* Quia pœnarum fructus omnium maxi-
mus pertinet ad exemplum. *Bodin. 7. de Republ. 4. num. 21.*
Hinc nec facilè pœna remitti debet, ne alioquin quis-
quam ad maleficia temerè profiliat. *l. 14. C. de pœn.* Nec
item iudex, ubi opus, uti debet lenitate, sed severitate.
Nam per lenitatem Rex contemnitur, lex despicitur, &
grex inficitur: per severitatem vero Rex honoratur, lex
salvatur, grex servatur: ubi inquit *Lucas de Penna, in l. 3.
circa fin. C. de his, quæ ex pub. collat. &c.* In criminibus
vero non ad eò dolosis, quibus nulla certa pœna, aut
quidem

quidem aliqua, at aliquantò severior, & legibus tantum
humanis præstituta (veluti in crimine furti, & venatio-
nis ferarum) item quando non adest legitimus accusa-
tor: Princeps sine periculo animæ clementiam suam,
exercere potest: *Gomez. 3. resol. 10. n. 38.* Quin imò in eo
casu, quo aliquid adversus se privatim admissum est:
cum summa misericordiæ, humanitatis, clementiæ, &
magnitudinis animi laude, veniam largitur. Unde
Aristoteles magnanimum confirmat, non recordari in-
jurias: Imitatur enim Deum Opt. Max. qui pœnitenti-
bus ignoscit. Hinc quoq; maximopere commendatur
Theodosius junior, qui tam admirabili fuit ingenij le-
nitate, ut cum ab amicis rogaretur, cur neminem eo-
rum, qui ipsum læssissent, capitis supplicio afficeret: U-
tinam, inquit, mihi liceret, & mortuos ad vitam revo-
care. Ad privatas quidem injurias, oportet principem
esse facilem ad ignoscendum, sed in alijs quæ lædunt
Remp. decet esse severiorem. *Richter. Axiom. Polit. 132.*

108. Cœterum hîc ad finem notandum est, ex
qualibet injuriarum actione, sive ea civiliter, sive cri-
minaliter intentetur, infamiam condemnatis irrogari.
l. 1. l. Atblas, §. fin. ff. de his qui notantur inf. l. injuriarum.
l. non damnatos C. eod. tit. ex quib. caus. infam. irrog. l. in-
famem ff. de publ. judic. Felin. inc. cum te n. 9. de rejudic.
Schneid. Inst. b. t. in summa §. II. Geil. obs. pract. lib. 2. obs.
102. Unde etiam famosa dicitur actio. *l. Prætor. ff. eod.*

109. Mirabile autem aliquod est consilium, ut
Bartolus loquitur, quod singulari hîc favore receptum
videtur, & bona cautela, ad effugiendam hanc infamiam:
ut conventus injuriarum, vel alio famoso judi-
cio, propter dubium litis eventum, vel per procurato-
rem

em litiget, & compareat, vel si litigare ipse cœperit, judicium in procuratorem transferat, ut in eum sententia, tanquam litis dominum feratur. Eo namq̄ casu, condemnato procuratore, nec ipse, nec dominus infamiâ notabuntur. *Geil. lib. 2. obs. 102. n. 7. Joach. Beust. in tract. de jurejur. pag. 174. n. 9. Ang. in tract. malefic. in verb. verba injuriosa, n. 17. Cæpol. Cautel. 12. Petr. Gregor. in syntag. jur. Univers. lib. 31. c. 29. n. 12. Schneid. §. in summa, inst. b. t. n. 12. VVesenb. in parat. ff. eod. n. 16. & in parat. ff. de his qui notant. infam. n. 9. Cbilian. König in processu c. 58. n. 5. Et de varijs pœnarum generib. Rubr. 9. von der Poen der injurien vers. es mehre den sache, & novissime Marq. Freib. l. 3. c. 8. n. 7. 8. & 9.*

IIO. Procuratores autem in causis injuriarum, intervenire possunt, cum de illis agitur civiliter, secus est, quando criminaliter: nisi illustres personæ hanc moveant actionem, vel suscipiant. §. *in summa & ibi Schneid. n. 12. Inst. b. t. l. ult. C. eod. gl. & Dd. in l. an per al. ca. appell. Bart. in l. servum §. publicus C. de procurat. l. pen. §. ad crimen. ubi gl. de publ. judic. Panorm. in c. veniens. n. 8. de accusat. Angel. in d. §. in summa n. 2.* Quo tamen casu admittitur procurator, ita ut sententia condemnatoria, proferatur, non in procuratorem, sed in personam principalem.

III. Infamiæ quoq̄ notam Reus non incurrit, si ante conclusionem in causa, vel si conclusum sit ante condemnationem, injuriæ æstimationem perfolvit. *l. si reus, 73. ff. de procurat. Bart. in l. jusjur. & ad pecun. §. cum res n. 1. ff. de jurejur. ibid. Alex. n. 2. & 3. Castrens. n. 5. Jas. n. 2. Salic. n. 10. Geil. obs. lib. 2. obs. 102. n. 12. & obs. 103. per tot.* Sententia enim condemnatoria ferri non potest,

F

ubi

ubi reus paratus est solvere: cum omnia iudicia reo sol-
vente sint absolutoria §. *fin. de perpet. & temp. act.* Ergo
nec infamia locum hic habere potest. *Pater meus chariss.*
cent. 2. class. 3. quest. 1. Planè, ne forsitan reus per ejusmo-
di solutionem confiteri crimen videatur: *arg. l. quoniam*
5. ff. de his qui not. inf. & l. ad solutionem 5. C. de re judic.

II2. Secundum quorundam autem traditionem
tutissimum est; ut eo casu, non ipse injuriæ æstimationem
ab actore petitam, aut pœnam statuto, vel consue-
tutine, injurijs præstitutam, solvat; sed per tertiam,
quandam personam suo nomine, absq; suo tamen man-
dato, afferri curet. Nam tunc pro confesso haberi non
poterit, ex alieno facto: & nihilominus tamen recipi-
enda erit solutio. Cum à tertio etiam, licet extraneo,
cujusq; debitum dissolvi queat: idq; recipere creditor
cogatur, *l. solvendo. 39. ff. de negoe gest. l. solutione 23. & l.*
solvere 53. ff. de solutionib. Angel. in l. non poterit. 63. ff. de
furt. Cæpoll. caut. 12. Modest. Pistor. cons. 62. num. 3. & seqq.
Freher. c. 8. n. 27.

II3. Sic & si transactione litem finit, auctoritate
magistratus, vel iudicis: Nam si propriâ & privata pote-
state, cum precio transigit, infamiam non evitat. *l. furti*
6. §. 3. ff. qui not. infam. l. 18. C. eod. & ibi gl. in verb. sed
pactos. l. quanquam ff. de aq. plu. arc. l. si stipulatus §. si lan-
cem. ff. de solut. l. non videntur ff. de R. J. Geil. lib. 2. obs. 102.
n. 13. cum seqq.

II4. Præterea, si pacto gratuito injuriatus, nullâ
acceptâ pecuniâ, injuriam remittit, *d. l. furti 6. §. 3. d. l.*
non damnatos 18. C. eod. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 6. nu. 15.
Schneid. in §. fin. n. 3. Geil. lib. 2. obs. 102. n. 17. Nam cui
gratis actor gratiam fecerit, vel qui precibus absq; pre-
cio

cio, vel intercessione amicorum impetraverit, ne secum
ageretur, vel ab accusatione desisteret: is suadente
humanitate, veniam meretur *d. l. furti 6. §. pactus. ff. de
his qui not. inf. d. l. non damnatus 18. C. eod.* Humanita-
tem vocant nostri autores, quod nos Christianam chari-
tatem. Quod enim est in humanum, id & legi & Evan-
gelio contrarium. Cum jubeamur, remittere proximo
debita sua, nec vindictæ appetentes esse, nec satisfactio-
nem durius urgere, mitissimi patrisfam. exemplo, qui
servo reliquatori, vereq; nequam, omne debitum roga-
tus remiserat. Accedit, quod in eo, qui gratis remissio-
nem impetrat, præsumptio ista confessionis cessat: cum
hîc nihil transigendi causa datum fuerit. *Marq. Freber. c.
8. n. 22. §. 23. Vid. omnino hic Petrum à Placa c. 6. circa fin. §.
postremo. §. patris mei. cent. 2. class. 3. quest. 4. n. 13.*

115. Hinc oritur quæstio: Remittens injuriam, an
etiam censeatur remisisse damna & interesse? pro com-
muni & indubitata regula tradunt Dd. quod etsi quis re-
mittat injurias sibi illatas simpliciter, nullâ damnorum
& interesse mentione factâ, non censeatur actiones sibi
competentes remisisse. *in l. si tibi §. 1. ff. de pactis per l. si do-
mus 21. ff. de servit. urb. præd. Bald. cons. 195. nu. 4. part. 2.
Cui accedit Alex. cons. 168. vol. 2. cons. 20. vol. 5. dicens, re-
mittentem injurias, non videri remittere jus consequen-
di damnum, quod ex injuria passus est. Cauti ideoq; esse
debemus, ut curemus, non solum remitti injurias, sed
etiam damna & interesse, Bald. in d. l. 21. si domus. Quem
etiam sequitur Spec. tit. de accusat. §. 1. vers. quod si vulne-
ratus.*

116. Præter has actiones, quæ ex jure Justiniano
descendunt, ex frequenti usu & consuetudine introdu-

ita est & alia, à Carolo V. Imperatore comprobata, quâ agitur ad Palinodiam, five recantationem verborum injuriosorum, quæ ob id reclamatoria seu revocatoria, vulgò *Wiederueff* appellatur. *Geil. lib. 1. obs. 68. nu. 3. 4. & 5. Myns. cent. 2. obs. 98.*

117. Palinodias autem actio videtur conditio quædam esse; consuetudine introducta, & Imperatoriâ sanctione, (uti jam dixi) comprobata, quâ honor per verba injuriosa læsus, & quodammodo ablatum, adversus injuriantem condicitur, ut is verbis contrarijs & recantationem importantibus, ablatum restituat honorem.

118. Quando autem actor ad palinodiam, seu revocationem injuriosorum verborum agit: tunc in tali sententia reclamatoria, expressa honoris reservatio fieri solet: *Das ihm solches an seinen Ehren ohnnachtheilig. VVe- senb. in parat. ff. b. t. n. 18. Geil. obs. pract. lib. 1. obs. 65. n. 5. cum seqq.* In conditionibus enim quamvis famosis ex causis descendant, infamiam cessare, clari & evidentissimi juris est. *l. cessat. 36. ff. de oblig. & action. vide & adde omnino hic parent. cent. 2. class. 3. q. 4. n. 33. Schrad. in tract. de feud. 2. part. 9. partis princ. sect. 14. in princ. ubi plures citat.*

119. Ad palinodiam autem canendam damnatum, facti infamiam, ut videlicet ejus opinio, apud viros bonos ac graves oneretur, effugere haud posse, facile crediderim. *arg. l. 2. ff. de obseq. parent. & patron. prestand. l. ob. hæc verba 20. ff. de his qui not. inf. l. ea qua. 13. l. interlocutio. 19. C. ex quib. caus. infam. irrog.*

120. Et hanc ad reclamationem actionem, siquidem non criminalis, sed civilis est, cum actione injuriantum ad æstimationem, quando injuriæ pœna parti applican-

plicanda petitur, cumulari posse existimamus. *Geil. d. lib. 1. obs. 65. per tot. Myns. cent. 2. obs. 98.* Quoniam enim utraque actio tam Civilis, quam criminalis, ad vindictam comparata est, unâ intentatâ, altera plerumq; tollitur. *l. 1. C. quand. civ. act. crim. prejud. Bart. ibid. n. 2. l. prator edixit 7. §. 1. ff. b. t. in summa & ibi gl. in verb. agere. Inst. eod. Marant. de ord. judic. part. 4. dict. 1. n. 5. Geil. d. l. 1. obs. 65. in princ. n. 1.*

Corollaria.

I. Injuriâ affectus in judicio, non potest confestim ex eâ agere, pendente adhuc lite principali, sed differre actionem suam debet, donec principalis causa decisa sit. Hoc frequentioribus Dd. votis comprobatur. *Job. Faber in §. injuriarum 2. vers. cave. Inst. di injur. Henn. Goed. cons. 30. n. 15. in praxi receptum. Henr. Bocer. in comm. L. unic. C. de famos. libell. c. 3. n. 32. Harpr. in §. pœna 7. inst. de injur. n. 14. Ernest. Cothm. vol. 1. cons. 10. n. 166. vol. 2. cons. 59. n. 28. 29. cons. 87. n. 4. cons. 88. n. 16. Ruiland tract. de commiss. part. 4. lib. 7. c. 6. n. 11. per tot. Matth. Berlich. part. 5. concl. pract. 65. n. 45 & n. 44. allegat. dissentientem Aymonem Cravettam. & novissimè Anton. Bullaus Discursus Academ. disc. 3. ad L. 8. C. de Testamentis.*

II. Injuriam facit judicio Synodi religio-

ligiosæ, si quis semel judicata, ac rectè dis-
posita revolvere, & publicè disputare con-
tenderit. *Marcian. Imp. l. nemo, 4. vers. 1. C. de
Summ. Trintt. & fid. Cathol. & c.*

III. Quod in religionem divinam
committitur, in omnium fertur injuriam,
& veluti crimen publicum persequendum
est. *Imp. Arcad. Honor. & Theodos. l. 4. vers.
1. C. de Heretic. & c. l. si quis, 10. vers. 1. C. de E-
pisc. & cleric. & c.*

IV. Injuria injustè irrogata, ejus est in-
famia, qui facit: autore *B. Augustin. c. inter
cætera, §. foveat. 22. q. 4. & c. Emptori quæ sit,
autorem non debet contingere. Ulpian. l. si
per imprudentiam, 51. princ. ff. de Eviction. & c.*

In Disputationem

DOCTISSIMI ET SPECTATISSIMI,

Dn. EBERHARDI JOHANNIS,

V. CL. & Excellentiss. D. D. EBERHARDI,

J. C. F.

Epigramma.

Nulla Deo, neq; Justitiæ, reperitur in Orbe.
Res similis: nec si jungere cuncta velis.
Hanc magni coluere viri, quis publica curæ
Commoda, & in propriis grata fuere solo.

Quos

Quos inter, venerande senex EBERHARDE refulges
SPECHANE, ut superat candida Luna faces.

Plurimus hoc autore viget de Jure Libellus:

Atq; Novellarum fama superstes erit.

Adsequitur Laudata Patris vestigia gnatus,

Ingenio solers, quo meliora dabit.

Jam specimen præbet monstrans, Injuria facto,

Ore, vel in scriptis, quo trutinando modo.

SIMON TOELMAN Pom. D.

Rostoch. 12. Novemb. 1625.

Ad Præstantissimum atq; Eruditissimum
Dn. RESPONENTEM.

Πεσοφώνησις.

EBERHARDE, quando disputas de *Injurijs*,

Et me tuis favere vis *Injurijs*

Fausto apprecatu, & apparatu versuum

Solenniori vis favere *Injurijs*;

In multa mentem distraho divortia,

Et muginor mecum: An tuis *Injurijs*

Possim favere, Et an tuis *Injurijs*

Velim favere, Et an favere Debeam.

Pol si manum moveo tabellâ, si nego

Votum ad tuum tuis favere *Injurijs*;

Timore plenus æstuo, ne grandium

Injuriarum mî gravem scribas dicam,

Sicq; ampliore subministrem copiâ

Novas tuis *Injurias Injurijs*;

Sed si favere stet lubido, si impetum

Sumam tibi & tuis favere *Injurijs*,

Et digna laude, quam tuis *Injurijs*

Mereris omni jure, non expectorem,

Rursus timore proluor, ne grandium

Injuriarum mî gravem scribas dicam.

Sicq;

Sicq; ampliore subministrem copiã
Novas tuis *Injurias Injurijs*;
Certe erubesco, nescius quid inchoem.
Succurrit unum, Musa fert opem mihi.
Quò liber esse possim ab omni nomine,
Injuriarum, nec tuas *Injurias*.
Reddam auctiores prodigo conamine.
Votivus adsum, *Vota* consecro tibi,
EBRHARDE, macte lætus his *Injurijs*,
Age perge, tales perge amare *Injurias*
Quò magna magni te *Patris vestigia*,
Vocant, Amicis quò vocant hortatibus
Viri celebris, *inclytig*, PRÆSIDIS
Dotes, & *ingeni alma cornucopia*.
Sic *Themiden* insigni gravas *Injuriã*?
Sic & gravas pulchrã *Parentem Injuriã*!
Sic *ipse te læta gravas Injuriã*?

Meo
EBERHARD. JOHAN. Spectham
L. M. L.
gratulabundus deproperabam
M. JOHAN. FABRICIUS J.F.
Slesvicenf. Holfat.

—————
Dn. RESPONDENTL

Siquis conetur formosis quærere Nymphis
Sponfos atq; procos, certe is conspergere turpi
Labe videretur Nymphas; cum corpora terfa
De facili valeant Procyclos reperire calentes;
Sic laudare theses; esset fraudare decenti
Laude has; Hic cesso; studeas æquare Parentem.
Indubiè spondent cum famam scripta perennem.

Lubens deproperabam

ROTGERS zum Bârgen
Rigã - Livonus.

cio, vel intercessione amicorum
ageretur, vel ab accusatione
humanitate, veniam meretur
his qui not. inf. d. l. non damnat
tem vocant nostri autores, quo
tatem. Quod enim est in huma
gelio contrarium. Cum jube
debita sua, nec vindictæ appet
nem durius urgere, mitissimi p
servo reliquatori, vereq; nequa
tus remiserat. Accedit, quod
nem impetrat, præsumptio ista
hic nihil transigendi causa datu
S. n. 22. § 23. Vid. omnino hic Pe
postremo. § patris mei cent. 2. cl

115. Hinc oritur quæstio
etiam censeatur remisisse dam
muni & indubitata regula trad
mittat injurias sibi illatas simpl
& interesse mentione factâ, ne
competentes remisisse. *in l. sitib*
mus 21. ff. de servit. urb. præd. Ba
Cui accedit *Alex. cons. 168. vol. 2*
mittentem injurias, non videri
di damnum, quod ex injuria pa
debemus, ut curemus, non so
etiam damna & interesse, *Bald.*
etiam sequitur *Spec. tit. de accusa*
ratus.

116. Præter has actiones
descendunt, ex frequenti usu &

rit, ne secum
is suadente
pactus. ff. de
Humanita
tianam chari
legi. & Evan
tere proximo
ec satisfactio
xemplo, qui
ebitum roga
tis remissio
s cessat: cum
arg. Freber. c.
c. 6. circa fin. §.
n. 13.

s injuriam, an
e? pro com
od et si quis re
â damnorum
r actiones sibi
ctis per l. si do
nu. 4. part. 2.
5. dicens, re
is consequen
uti ideoq; esse
injurias, sed
omus. Quem
quod si vulne
e Justiniano
line introdu
ta est

